

Městský soud v Praze

Slezská 2000/9

120 00 Praha 2 Vinohrady

V Brně dne 30. 1. 2022

Spisová značka: nepředchází

Žalobce: Dobře zapsaný spolek, třída Kpt. Jaroše 1922/3, Černá Pole (Brno-střed), 602 00 Brno, IČ: 02506912, zastoupen předsedou: Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D.

Zastoupen: Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem AK se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno

Žalovaný: Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 1442/65, Praha 10, Vršovice 100 10, Praha 10

1

ŽALOBA

**na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením
správního orgánu**

Elektronicky

Přílohy:

- Plná moc
- výpis ze spolkového rejstříku, stanovy
- Dle textu

(přílohy budou doplněny po sdělení spisové značky soudem)

I. Úvod

- 1) Žalobce je zapsaný spolek, jehož posláním je podle stanov následující:

Čl. 2 Účel a vize spolku

1. Posláním spolku je přispívat ke svobodné společnosti respektující hodnoty liberální demokracie, kde občané jsou vzdělaní a aktivně se podílejí na správě věcí veřejných.
2. Posláním spolku je ochrana přírody a krajiny.
3. Posláním je dále podpora občanské společnosti a občanské angažovanosti, osvěta a vzdělávání v oblasti lidských práv a ochrany životního prostředí, vzdělávání, výzkum a poradenství občanům.

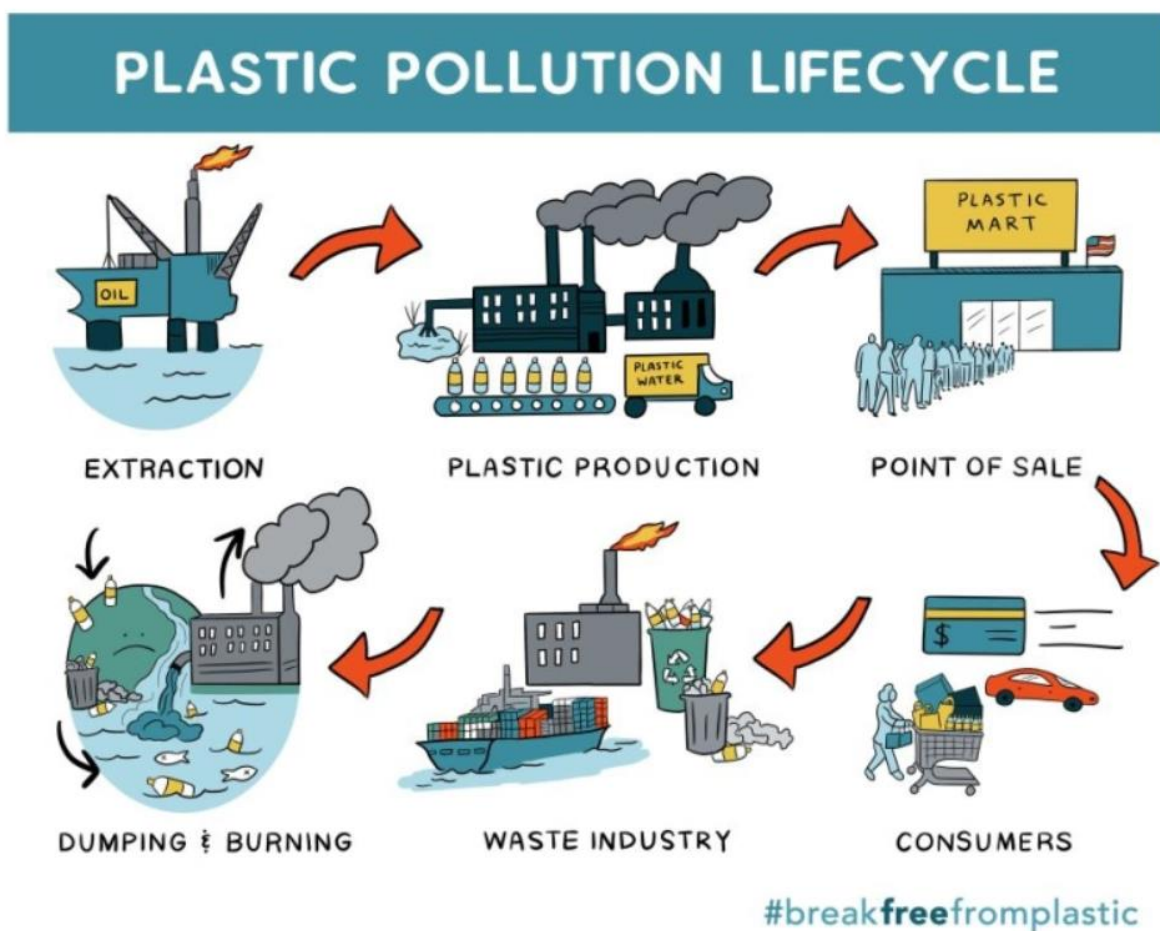
- 2) Touto žalobou se žalobce domáhá **ochrany před důsledky nečinnosti žalovaného v oblasti ochrany před změnou klimatu a jejími škodlivými následky a před znečišťováním životního prostředí zejm. nebezpečnými mikroplasty**. Tato nečinnost podle žalobce spočívá v tom, že žalovaný **neučinil a nečiní žádné kroky proti nařizování nošení respirátorů či ústenek a provádění testování a proti negativním dopadům z těchto činností**.

- 3) Přitom Ministerstvo životního prostředí je nejvyšším orgánem ochrany přírody a životního prostředí v České republice a ochrana před negativními dopady znečišťování prostředí je náplní jeho agendy. Ministr životního prostředí se navíc jako člen vlády účastní povinného schvalování mimořádných opatření vydávaných ministerstvem zdravotnictví podle pandemického zákona (§ 3 odst. 3).

- 4) Žalobce se domnívá, že **touto nečinností došlo k nezákonným zásahům do jeho veřejných subjektivních práv, a to konkrétně práva na příznivé životní prostředí (zahrnující i problematiku CO2 a změny klimatu)**, které je žalobci zaručeno Ústavou, Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“), Rámcovou úmluvu Organizace spojených národů o změně klimatu (č. 80/2005 Sb. m. s.), Pařížskou dohodu (č. 64/2017 Sb. m. s.), dále pak Úmluvou o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (č. 124/2004 Sb. m. s. – tzv. „Aarhuskou úmluvou“).

- 5) Žalobce níže předkládá studie a důkazy, které prokazují, že již v současnosti se dopady změny klimatu negativně projevují v jeho právní sféře a že další nařizování nošení respirátorů a ústenek a testů, resp. mimořádně negativní následky jejich výroby, přepravy a likvidace, resp. nezajištění důsledné a efektivní recyklace a odhazování těchto „pomůcek“ do jednorázového odpadu či dokonce do přírody jen zhoršují celou situaci.

6) Pro vysvětlení celé problematiky hned zpočátku žalobce předkládá soudu vysvětlení z textu „**6 reasons to blame plastic pollution for climate change**“ z webu World Bank Blogs:¹

Courtesy: Break Free From Plastic Movement #breakfreefromplastic

7) V textu se blíže uvádí k nebezpečí plastů pro klima následující (žalobce to považuje za excelentní shrnutí a domnívá se, že by nic dalšího prakticky uvádět nemusel, což ale samozřejmě neudělá):

¹ <https://blogs.worldbank.org/endpovertyinsouthasia/6-reasons-blame-plastic-pollution-climate-change>

Courtesy: Break Free From Plastic Movement #breakfreefromplastic

- 1. Extraction and production:** Most people do not realize that plastics originate from fossil fuels. In fact, the plastic industry accounts for about 6 percent of global oil consumption and is expected to reach 20 percent by 2050. As a result, due to the energy-intensive processes required to extract and distill oil, the production of plastics generates enormous amounts of greenhouse gas (GHG) emissions.
- 2. Consumption:** Most people think that when plastic is discarded in recycling bins, it goes away. But there is no "away" – only 9 percent is recycled globally and the rest is dumped in the natural environment. In fact, South Asia is one of the largest generators of plastic waste, discarding more than 26 million tons of plastics every day. South Asia also has among the world's highest portion of waste that is openly dumped – 75 percent.
- 3. End of life:** When not recycled or disposed of in a controlled manner, discarded plastic waste generates GHG emissions when exposed to solar radiation both in air and water. Around 18 million tons of plastics originating from South Asia are mismanaged and, consequently, are washed into the ocean, where they emit methane and ethylene due to exposure to sunlight. Polyethylene is the highest emitter of both gasses and is the most produced and discarded synthetic polymer globally.
- 4. Recycling and Closing the Loop:** Even though recycling could significantly reduce the impact of plastic pollution on the environment and its contribution to climate change, only 5 percent of total waste generated in South Asia is recycled. The AIR (Avoid, Intercept, Redesign) circular economy principles applied to cement, aluminum, steel, and plastics could reduce the combined emissions of these industries by 40 percent.
- 5. Marine litter:** A garbage truck equivalent of plastic waste is dumped in the ocean every minute. It's more than an eyesore. Marine plastic pollution breaks down into microplastics and contributes to climate change both through direct GHG emissions and indirectly by negatively affecting ocean organisms. Plankton sequesters 30-50 percent of carbon dioxide emissions from anthropogenic activities, but after it ingests microplastics, plankton's ability to remove carbon dioxide from the atmosphere decreases.
- 6. Open burning:** Open burning is a common waste treatment practice in South Asia and around the developing world. The amount of waste burned in India and Nepal combined accounts for 8.4 percent of waste burned globally. Burning of waste in open fires leads to the production of a serious air pollutant, black carbon and is responsible for half of the visible smog in cities like New Delhi. The global warming potential of black carbon is up to 5,000 times greater than that of carbon dioxide (CO₂).

8) Žalobce po tomto vyčerpávajícím vysvětlení nebezpečí plastů pro klima pokračuje v dalším popisu nezákonnosti nečinnosti žalovaného.

9) Pokud žalovaný neučiní žádné kroky k tomu, aby se zamezilo používání plastových respirátorů, ústenek a sad pro testování, budou se, jak již žalobce uvedl, tyto negativní dopady jedinečně zhoršovat. Žalobce má proto za to, že žalovaný postupuje v rozporu se svými právními povinnostmi v oblasti ochrany klimatu.

10) Žalobce se domnívá, že by bylo krajně nadbytečné hovořit obsáhle o tom, jak se mění klima a jaký je vliv na tento proces mají lidé a jejich špatná činnost. Je to notorieta, o které se není potřeba šířit, vychází ostatně z naprostého vědeckého konsenzu. **Zpochybňování tohoto procesu a vlivů plastů na něj není hodno soudní instituce.**

11) Ke své aktivní legitimaci žalobce uvádí, že podle ust. § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní se může **ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu domáhat každý kdo tvrdí, že byl tímto zásahem přímo zkrácen na svých právech.** Vzhledem k tomu, že globální změny klimatu, ke kterým dochází v důsledku lidské činnosti jsou nezpochybnitelným faktem, je zřejmé, že aktivita žalovaného v oblasti přímou souvislost se zásahy do ústavně zaručených subjektivních práv osob, které jsou a budou vystaveny důsledkům změny klimatu.

12) **Žalobce svou aktivní legitimaci odvozuje od zásahu do práva na příznivé životní prostředí (čl. 35 Listiny) a mezinárodních smluv uvedených výše.** V nálezů Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. IV. ÚS 1521/10. se dočteme, že vzhledem k tomu, že je ČR demokratický právní stát, který dodržuje závazky, jež pro něj vyplývají z mezinárodního práva (srov. čl. 1 odst. 2 Ústavy), nemůže na plnění závazků plynoucích z mezinárodního práva rezignovat jen proto, že na národní úrovni výslovná právní úprava umožňující dovolávat se vůči ČR povinnosti za škodu způsobenou porušením závazků, k nimž se sama a otevřeně hlásí, neexistuje. Žalobce má proto za to, že výše uvedeným nejednáním žalovaného došlo k zásahu do jeho veřejného subjektivního práva.

13) Žalobce připomíná usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42, z něž vyplývá, že podmínka „zásahu do veřejných subjektivních práv“ *konkrétní osoby v důsledku vydání správního aktu, resp. obecněji postupu správního orgánu, nesmí být vykládána restriktivně. K jejímu naplnění postačí, pokud se úkon správního orgánu, podle tvrzení žalobce, negativně projevil v jeho právní sféře. Podle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 8 As 47/2005, je aktivní žalobní legitimace dána vždy, pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo* (srov. také nález ÚS ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 7/17).“ To samozřejmě v tomto případě absolutně neplatí.

14) Spolky věnující se ochraně životního prostředí jsou dotčeny veřejností ve smyslu čl. 2 odst. 5 Aarhuské úmluvy. V souladu s nálezem ÚS ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 59/14, se mohou domáhat přezkumu hmotné i procesní stránky rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti správních orgánů týkajících se ochrany životního prostředí. **Podmínky uvedeného nálezu žalobce bez pochyby splňuje.**

15) Zásah do práv žalobce představuje poškozování životního prostředí a nerespektování nebezpečí změny klimatu soustavným a výrazným zvyšováním ekologické zátěže životního prostředí skrze respirátory, ústenky a odpad z testování. Vedle toho zásah představuje nečinnost při nadměrném a zbytečném zahlcování životního prostředí velmi nebezpečnými mikroplasty. Tento odpad způsobuje trvalé a nevratné poškození životního prostředí.

16) Žalobce připomíná, že není žádným spolkem „z leknutí“, založeným ad hoc, aby „bylo nějak zneužito právo“. To uvádí jen pro pořádek, aby žalovaný neměl tendence toto téma vůbec zdvihat. Spolek se kupř. podílel i na výuce na Fakultě sociálních studií MU, když předsedkyně spolku považovala za vhodné se studenty využívat tzv. interaktivních metod výuky práva životního prostředí.²

II. Důvody žaloby

17) Nejvyšší správní soud ve své recentní judikatuře uvedl: **„Není sporné, že výroba a používání zdravotnických pomůcek zatěžuje životní prostředí. Nelze však dát navrhovatelce za pravdu v tom, že by právě to představovalo jakkoli měřitelný či dostatečně významný zásah do jejího práva na příznivé životní prostředí nebo že by to dokonce mohlo ohrozit její život a zdraví (srov. již citovaná usnesení ve věcech 5 Ao 23/2021 a 2 Ao 4/2021; k předpokladům aktivní procesní legitimace toho, kdo navrhuje zrušení opatření obecné povahy, viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 7. 2009, čj. 1 Ao 1/2009 - 120, č. 1910/2009 Sb. NSS).“** (Usnesení NSS ze dne 20. 12. 2021, č.j. 10 Ao 21/2021 – 6).

18) NSS však v dané věci odmítl aktivní legitimaci žalobkyně jakožto fyzické osoby. Jakkoliv je tento závěr bizarní (tisíce tun zbytečných plastů z respirátorů, testů a ústenek a tisíce tun nadbytečně vyprodukovaného CO2 skutečně nejsou irelevantní, ledaže by pak legislativa která omezuje „brčka do limonád“ byla taky zcela irelevantní a zbytečná což si žalobce nemyslí – každíčký plast je pro klima a životní prostředí rizikem, každíčký zbytečný plast přináší ohrožení života a zdraví.) Vzhledem k tomu, že **spolkům zabývajícím se environmentální problematikou jsou v jistém ohledu přiznávána větší práva domáhat se ochrany životního prostředí než jednotlivci**, pak se žalobce pokouší požádat Městský soud v Praze o poskytnutí ochrany přírodě a krajině, která nemůže jít k soudu sama a musí být podpořeno hlasem environmentálních spolků (stejně jako ony pověstné ryby „The fish cannot go to the court.“³).

19) Sám zdejší soud se již před časem vyjadřoval k jiné žalobě, která řešila dramatický dopad jednorázových plastů na životní prostředí. Uvedl: **„Stejně tak si je soud vědom, že v souvislosti s pandemií koronaviru došlo k nárůstu produkce odpadů, a to jednak žalobkyní zmiňovanými použitými rouškami či respirátory, jednak také velmi významným množstvím plastových a jiných obalů souvisejících se stravováním „z okénka“ v době uzavřených provozoven stravovacích služeb. Lze sice dospět k závěru, že povinnost nosit respirátor či ústenku má nepochybně vliv na životní prostředí, nicméně tento vliv je třeba poměřovat s primárním a hlavním účelem uložené povinnosti, kterým je ochrana obyvatelstva. Za dané situace pak soud dospěl k závěru, že tento hlavní účel **dočasně převládá. Zároveň tento závěr však neznamená, že by stát měl na ochranu životního prostředí zcela rezignovat. Ba naopak, je to právě stát a jeho orgány, které by svou autoritou měly působit na obyvatelstvo a vést jej k ochraně životního prostředí, třídění odpadů atd.**“** (Rozsudek MS Praha ze dne 20. 7. 2021, č.j. č. j. 6 A 32/2021- 27)

² <https://atrium.fss.muni.cz/studium/celouniverzitni-kurzy-uci-studenty-premyslet-nad-ramec-oboru>

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_12_856

20) Žalobce zdůrazňuje, že soud rozhodoval v červenci 2021 o žalobě z března 2021. Mezitím se vyprodukovaly, převezly a vyplývaly další tisíce tun naprosto zbytečného plastu, aniž by se kdokoliv z orgánů státu obtěžovala aspoň náznakem posoudit jejich negativní dopady na životní prostředí, lidské zdraví a změnu klimatu. Jak dlouho tedy ještě potrvá ono „dočasně“, kdy nebudeme hledět ani vpravo ani vlevo a jen bude tzv. chránit, aniž bychom si řekli, kolik nás ta rádoby ochrana bude stát v budoucnu a kolik životů nebo mnohem vážnějších nemocí či zničené ekonomiky nás bude stát? **Neměl by teď už převážit ten přístup, že stát nemá rezignovat právě na ochranu životního prostředí, ptá se žalobce?**

21) Bohužel i NSS dává od ochrany životů, zdraví a životního prostředí v budoucnu ruce pryč a vidí jen okamžitou „ochranu“: **NSS již připustil, že ministerstvo zdravotnictví se nijak nezabývalo negativními dopady respirátorů a ústenek na lidské zdraví:** „K možným negativním dopadům plošného používání stanovených prostředků ochrany, zejména pak k dopadům jejich dlouhodobého či případného nepřetržitého používání, se však odpůrce žádným způsobem nevyjádřil... Na nutnost posouzení rizik souvisejících s ukládanou povinností byl přitom odpůrce upozorněn již v rozsudku č. j. 18 A 59/2020 – 226, v němž mu městský soud vytkl, že „nehodnotil rizika zejména dlouhodobého nošení pokrývky úst a nosu (již v rozsudku č. j. 18 A 22/2020 – 140 přitom soud vyjádřil přesvědčení, že by zdravotní dopady roušek odpůrce alespoň stručně hodnotit měl)... Nelze je překlenout prostým konstatováním, že opatření jsou činěna v zájmu ochrany obyvatelstva před onemocněním covid-19. Ochrana veřejného zdraví totiž nezahrnuje pouze ochranu obyvatelstva před onemocněním covid-19. Takovýto jednokriteriální postup není udržitelný. **Jinými slovy, i ochrana před onemocněním covid-19 musí brát v potaz možné negativní dopady prostředků užívaných k ochraně na zdraví osob.**“ (Rozsudek NSS č.j. 7 Ao 6/2021-112 ze dne 27. 5. 2021).

7

22) Ačkoliv NSS řekl to, co je uvedeno výše, právům fyzických osob žádnou ochranu neposkytl.

23) Žalobce je přesvědčen, že povinnost nosit respirátory nebo ústenky a provádět neustále zbytečné testy, přičemž tuny těchto předmětů vyrobených z plastu se jen a jen stále dokola vyhazují, má mimořádně negativní vliv na životní prostředí a negativně ovlivňuje změny klimatu, čímž je ohroženo životní prostředí všech bytostí nejen teď, ale také v budoucnu. Tento fakt dokládá žalobce mnoha články a studiemi. Odkazuje na argumenty v nich obsažené, pokud jde o složení ústenek a respirátorů (mikroplasty), znečištění moří, tuny ochranných prostředků, které se produkují a vyhazují a neexistuje způsob jejich recyklace. **Environmentální dopady „ochranných a testovacích prostředků“ jsou jednoduše nedozírné.**

24) Žalobce zdůrazňuje, že mimořádně negativní dopad jednorázových ochranných pomůcek se neprojeví jen v říši lidí, ale i zvířata budou trpět znečištěním oceánů. To ale my v Česku samozřejmě nevidíme a snad se nám z našeho „rybníčku“ zdá, že to není teď zrovna tak zlé. Přitom jsou již dnes moře a oceány plné plastového nepořádku, který přímo ubližuje živým tvorům a zpětně ohrožuje i lidi, kteří konzumují ryby a mořské plody,

popř. požívají mořskou sůl, ve které se mikroplasty zcela běžně vyskytují.⁴ Chceme snad, aby jídlo, které požíváme, bylo stále horší a zdraví nebezpečnější? To těžko.

25) Ze stránek ministerstva životního prostředí (MŽP) vyplývá, že „příčinou změny klimatu je s největší pravděpodobností zesilování přirozeného skleníkového efektu atmosféry v důsledku lidské činnosti a nadměrného zvyšování antropogenních emisí skleníkových plynů.“⁵ **Přesně tyto dopady bude mít výroba a likvidace miliard kusů (a nesčetně tun) ochranných a testovacích pomůcek.**

26) Na stránkách Českého hydrometeorologického ústavu se uvádí: „Změna klimatu, její dopady a nutnost reakce představují jedno z klíčových témat současné environmentální politiky. Přestože změny v klimatickém systému naší planety probíhaly od té doby, co planeta vznikla, vědecké poznatky posledních desetiletí ukazují, že v současné době velmi pravděpodobně tyto změny probíhají rychleji, než tomu bylo v minulosti. Hlavní příčinou těchto změn, a zejména jejich důsledků, je činnost člověka. Nejde však pouze o činnosti spojené s nárůstem emisí skleníkových plynů, ale i o aktivity člověka, které činí klimatický systém více zranitelný, než tomu bylo v minulosti.“⁶ **Výroba a likvidace jednorázových pomůcek má přesně tyto negativní dopady.**

27) V „**Klimatické žalobě**“,⁷ o které právě teď zdejší soud rozhoduje pod sp. zn. 14 A 101/2021, se píše: „*Probíhající změna klimatu je zřejmě nejvýznamnější environmentální i společenskou výzvou, které lidstvo kdy čelilo. Na základě aktuálního vědeckého poznání je téměř jisté, že bez rychlého a efektivního omezení emisí skleníkových plynů, které způsobují zadržování tepla v atmosféře (tzv. skleníkový efekt) dojde ke globálnímu zvýšení teploty oproti předindustriální době v rozsahu, který bude znamenat dlouhodobé změny neslučitelné s další existencí lidské civilizace v její současné podobě. Za mezní hodnotu oteplení planety vědci považují zvýšení globální teploty o 1,5 °C oproti předindustriální době. Zvýšení teploty nad tuto míru je považováno za tzv. „nebezpečnou změnu klimatu“, která způsobí radikální změny, jež zasáhnou celou planetu a lidstvo (viz Shrnutí zvláštní zprávy „Global Warming of 1.5 °C“ (2018) zpracované Mezivládním panelem pro změnu klimatu, str. 5). Svět se již od roku 1961 oteplil zhruba o 1 °C, oteplování však není rovnoměrné – v ČR již došlo od roku 1961 k oteplení zhruba o 2 °C (Posudek „Dopady klimatické změny v České republice“ (leden 2021) autorů výzkumné organizace Climate Analytics gGmbH, str. 7-8).*“

28) Žalobce se stejně jako ti, kdo podali Klimatickou žalobu, domnívá, že lidská činnost je zásadním faktorem klimatických změn. **Proto se obává, že obrovské environmentální dopady výroby a likvidace jednorázových ochranných pomůcek zásadním způsobem navýší dopady lidské činnosti na životní prostředí a následně na lidské zdraví a život. Tyto svoje obavy dokládá příloženými články a studiemi. Je jich dostupné obrovské množství a je jich závěry jsou více než děsivé.**

⁴ <https://www.dtest.cz/clanek-6686/test-mikroplastu-v-morskych-plodech-a-soli>

⁵ https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

⁶ <https://www.chmi.cz/historicka-data/pocasi/zmena-klimatu/zakladni-informace>

⁷ <https://www.klimazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/04/Klimaticka%CC%81-z%CC%8Caloba.pdf>

29) Ve Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR se mj. uvádí: „Změna klimatu může působit na zdraví populace celým komplexem přímých i nepřímých vlivů. Přímé účinky na lidské zdraví jsou důsledkem působení změn fyzikálních hodnot klimatu – vliv teplotních změn, důsledky zvýšené frekvence a intenzity výskytu extrémních jevů počasí, vliv zvyšujícího se pronikání krátkovlnné části spektra UV záření na zemský povrch. **Nepřímé účinky jsou výsledkem působení jednotlivých složek životního prostředí a dalších podmínek života, které byly modifikovány působením změny klimatu, např. znečištěním ovzduší ozónem či pylovými částicemi, které mohou vyvolat zvýšení sezónního výskytu a trvání alergických onemocnění, změnami ve výskytu infekčních nemocí, především zoonóz s přírodní ohniskovostí, ovlivněním produkce a distribuce potravin živočišného i rostlinného původu.**“⁸

30) **Nemají snad tuny plastových jednorázových ochranných pomůcek mimořádně negativní dopady na životní prostředí?**

31) V Politice ochrany klimatu v ČR se uvádí: „V roce 2012 činila celková produkce odpadů ze všech ekonomických činností a domácností v EU 2 515 milionů tun. To bylo o něco více než v letech 2010 a 2008 (2 460 milionů tun a 2 427 milionů tun), avšak méně než v roce 2004. Emise ze sektoru odpadů klesly mezi lety 1990 až 2012 v EU-28 o 32 %... V České republice mezi lety 1990 a 2012 vzrostly emise skleníkových plynů z odpadů z 2,8 milionů tun CO₂ekv. ročně na 3,7 milionů tun. Tento nepříznivý trend způsobil zejména růst emisí ze skládkování odpadu.“⁹

32) **Je přípustné zvyšovat produkci odpadů, aniž by bylo prokázáno, že je to absolutně nezbytné a že zásahy do jiných práv jsou přiměřené?**

33) V Zelené dohodě pro Evropu se mj. uvádí: „Akčním plánem pro oběhové hospodářství se bude řídit transformace ve všech odvětvích, avšak činnost se soustředí zejména na ta z nich, která jsou nejnáročnější z hlediska zdrojů – patří mezi ně odvětví textilu, stavebnictví, elektroniky a plastů. Komise naváže na strategii pro plasty z roku 2018 a zaměří se **mimo jiné na opatření proti záměrně přidávaným mikroplastům a neúmyslnému uvolňování plastů například z textilií a pneumatik (abraze). Komise vypracuje požadavky, aby bylo zajištěno, že veškeré obaly na trhu EU budou do roku 2030 buď opětovně použitelné, nebo ekonomicky recyklovatelné, vypracuje regulační rámec pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi a provede opatření týkající se plastů na jedno použití...** Politika pro udržitelné produkty má rovněž potenciál k podstatnému snížení objemu odpadu. Není-li možné se vzniku odpadu vyhnout, je třeba jeho ekonomickou hodnotu plně využít a jeho dopad na životní prostředí a na změnu klimatu eliminovat nebo minimalizovat. To vyžaduje nové právní předpisy včetně cílů a opatření proti nadměrnému používání obalových materiálů a produkci odpadu. Současně by společnosti v EU měly mít prospěch ze solidního a integrovaného jednotného trhu s druhotnými surovinami a vedlejšími produkty. K tomu je nezbytná hlubší spolupráce napříč hodnotovými řetězci, jako je tomu

⁸

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/\\$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf)

⁹ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/\\$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf)

v případě Aliance pro plasty v oběhovém hospodářství. Komise zváží právní požadavky na podporu trhu s druhotnými surovinami s povinně recyklovaným obsahem (například u obalů, vozidel, stavebních materiálů a baterií). Komise také navrhne vzor EU pro oddělený sběr odpadů, aby se pro občany zjednodušilo nakládání s odpady a podnikům se zajistily čistější druhotné suroviny. Komise se domnívá, že by EU měla přestat vyvážet svůj odpad mimo Unii, a přezkoumá proto pravidla ohledně přepravy odpadů a nelegálního vývozu.¹⁰

34) V rámci Státní politiky životního prostředí se mj. dočteme: „Globální nárůst produkce odpadů je, až na regionální specifika, téměř vždy svázan s rostoucí populací a zvyšováním bohatství společnosti. Lineární ekonomika od surovin k odpadu představuje neekonomickou spotřebu materiálů spojenou se zvýšenou zátěží pro životní prostředí i lidské zdraví. Snahou mnoha států je dosáhnout tzv. decouplingu, kdy je výkon ekonomiky oddělen od tlaku na životní prostředí. **V zájmu udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a snižování produkce odpadů, je třeba se zaměřit na předcházení, minimalizaci, recyklaci a opětovné využívání odpadů, tedy přejít na systém oběhového hospodářství.**“¹¹

35) Hlavním cílem Státní politiky životního prostředí přitom je: „Česká republika poskytuje svým občanům bezpečné, zdravé a resilientní životní prostředí, které umožní kvalitní život i budoucím generacím. Společnost i hospodářství se přizpůsobily změně klimatu, využívají co nejméně neobnovitelných přírodních zdrojů a nebezpečných látek, naopak široce využívají druhotné suroviny a bezemisní energii. Udržitelné využívání krajiny a biologická rozmanitost jsou vnímány jako jeden ze základů kvalitního života a přispívají ke zmírnění projevů změny klimatu. Česká republika dodržuje mezinárodní dohody a svým působením přispívá k celosvětové ochraně životního prostředí a udržitelnému rozvoji“.

10

36) V Agendě 2030 je ochraně klimatu věnováno obrovské množství textu. Výčet hrozeb a přijímaných opatření je impozantní. Jak je možné, že se jimi nemusí žalovaný vůbec řídit? Cílem Agendy 2030 (a v návaznosti pak Česko 2030) mj. je ochrana planety před jejím poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby a čerpání přírodních zdrojů a podnikání urgentních kroků v rámci klimatické změny. **Žalobce se domnívá, že tento cíl není naplňován, je-li doslova plýtváno jednorázovými pomůckami,** a dokonce sám žalovaný doporučuje naprosto absurdní likvidaci jejich zabalením do mikrotenového sáčku a vhozením do komunálního odpadu!¹²

37) Bylo by možné dále odkázat také na Strategický rámec Česko 2030 a žalobce by mohla pokračovat sáhodlouhými citacemi z nejrůznějších dokumentů a počinů vlády nebo ministerstev nebo Evropského parlamentu či Komise, které se týkají změny klimatu a snížení produkce odpadů, ale předpokládá, že soud je s těmito dokumenty řádně obeznámen (právě i z Klimatické žaloby).

38) Žalobce dále upozorňuje, že veřejnosti je roky předkládáno, že je nezbytné omezit např. jednorázové sáčky, tašky nebo dokonce brčka či „uchošťoury“, neboť je naším

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

¹¹ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotního_prostředí/\\$FILE/OPZPUR-státní_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20210111.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotního_prostředí/$FILE/OPZPUR-státní_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20210111.pdf)

¹² https://www.mzp.cz/cz/news_20200923-co-s-pouzitymi-rousami

hlavním cílem snížit dopady lidské činnosti na změnu klimatu. V lednu 2021 vláda řešila zákaz jednorázových plastů: „Návrh zákona, který **zakazuje uvádět na trh jednorázové plastové přístroje, talíře nebo brčka**, v pondělí schválila vláda. Zákon má platit od letošního července, posoudí ho Parlament. V dnešní tiskové zprávě to uvedlo ministerstvo životního prostředí, které zákon vládě předložilo. Doprodej zásob bude možný, úplný zákaz uvádění do oběhu by měl začít platit nejpozději o rok později. Předloha je převodem evropské směrnice schválené v roce 2019. Návrh upravuje i povinnosti výrobců některých plastových výrobků.“¹³

39) V listopadu 2021 byl vládou návrh opětovně schválen. V tiskové správě ministerstva životního prostředí se uvádí: *Obracíme se teď zejména na zákonodárce, aby zákon byl projednán co nejrychleji a ČR se vyhnula případným sankcím ze strany Evropské komise. Především ale tato nová legislativa přináší pozitivní změnu, tedy snížení nesmyslného nadužívání mnoha tisíc tun jednorázových plastů ročně, po které veřejnost volá a průmysl i obchod jsou na ni dlouhodobě připraveni. K vybraným jednorázovým výrobkům, které budou zakázány, již dnes existuje řada opakovaně použitelných alternativ, a tak ročně můžeme uspořit milióny kusů jednorázových plastů. Kromě toho díky nové legislativě obce dostanou příspěvek na úklid veřejných prostor,*“ doplňuje ministr životního prostředí Richard Brabec.¹⁴

40) Jak je možné, že ve světle takové přijímané legislativy a výše uvedených strategických dokumentů je možné doslova a do písmene vytvářet kopy jednorázových odpadů, aniž by byly řešeny důsledky takové činnosti a jediným argumentem je, že tu máme jakýsi respirační virus?

41) O negativních vlivech roušek, respirátorů a dalších plastů, které lidé v šíleném zmatení produkují kvůli jednomu nepřilíš nebezpečnému viru (dnes už není tajemstvím, co mnozí říkali od počátku - že koronavirus měl smrtelnost jako chřipka¹⁵ a při variantě omicron mnohem nižší, přičemž příznaky při variantě omicron podobné nikoliv chřipce, ale pouhopouhému nachlazení - a i kdyby neměl smrtelnost „pouze“ jako chřipka, ale vyšší - nikoliv však blížící se dýmějovému moru - pořád je třeba poměřit, jestli oněch „pár“ mrtvých bylo tak děsivé číslo v porovnání s tím, kolik lidí zabije znečištěné životní prostředí a klimatická změna způsobená mj. právě ochrannými plastovými pomůckami - podle žalobce by výsledný poměr byl neuvěřitelný - samozřejmě v neprospěch roušek, zkrátka je evidentní, že jsme vyháněli čerta ďáblem a je potřeba to konečně pojmenovat), se píše v našich i zahraničních médiích a odborných publikacích. Žalobce zde uvádí jen výběr z rozsáhlé palety zdrojů, neboť nemůže soudu předložit jednoduše všechny děsivé informace o environmentálních dopadech respirátorů.

¹³ <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vlada-nektere-jednorazove-plasty-by-od-cervence-nemely-na-trh>

¹⁴ https://www.mzp.cz/cz/news_20211105_Vlada-opetovne-schvalila-zakon-o-jednorazovych-plastech

¹⁵ Zde lez poukázat na vyjádření náměstkyně Ministerstva zdravotnictví prof. MUDr. Vašákové, která na jednání u NSS dne 14. 10. 2021 (sp. zn. 8 Ao 22/2021) na argumentaci, že podle tzv. Dánské studie protilátky po Sars-Cov a Mers lidi chrání asi 3 roky, reagovala tím, že Sars-Cov2 **je spíše podobný chřipce**. (viz zvukový záznam z tohoto jednání NSS)

- a. Znečištění životního prostředí – od špinavého vzduchu po kontaminovanou vodu – každoročně zabije víc lidí než všechny války a násilí na světě. Víc než kouření, hlad nebo přírodní katastrofy, víc než AIDS, tuberkulóza a malárie dohromady. Uvedl to v posledním čísle zdravotnický týdeník *The Lancet*.¹⁶
- b. Vídáme je všude. Jsou buď schválně odhozené nebo i mnohdy třeba jen odfouknuté či ztracené. Hlavní složkou pro výrobu roušek je polypropylen. Jedná se o plast, jež je velmi odolný chemicky i mechanicky. Příroda si s ním bohužel sama neporadí. Takovéto respirátory se kromě již výše zmíněného polypropylenu skládají taktéž alespoň částečně z kovových dílů jako je hliník nebo ocel. Hlavní součástí je ale bohužel opět polypropylen, polyester, polyuretan nebo polyisopren. Takže pro přírodu neřešitelný mix umělé hmoty. Jednorázové rukavice se vyrábějí především z latexu, vinylu nebo nitrilu. Opět se jedná o plasty, které dokonce u některých citlivějších jedinců mohou vyvolávat alergické kožní reakce. Některé roušky mají ještě jako mezivrstvu tzv. nanovlákná.¹⁷
- c. Objem světového trhu s plastovými obaly mezi lety 2019 a 2020 rostl v průměru o 5,5 procenta, hlavně v reakci na pandemii, uvedl server *Business Wire*. Například jen osmitýdenní lockdown v Singapuru navýšil objem plastových obalů z hotových jídel a rozvážených potravin o 1400 tun.¹⁸
- d. Umělá hmota z polymeru, ať už v pevné, nebo změkčené verzi, se stala nepostradatelným materiálem pro výrobu hygienických pomůcek, roušky a respirátory nevyjímaje. Během chvíle tak přestala vzbuzovat pohoršení, ale stala se doslova symbolem přežití – zvláště když přímo ukázkově udržitelné látkové ústenky byly označeny jako nedostačující ochrana před přenosem koronaviru. Vzhledem k náročným požadavkům na hygienu byl návrat jednorázových produktů a obalů za poslední rok přímo drastický.¹⁹
- e. K PET lahvím, brčkům a sáčkům se postupně přidává další znečišťovatel, a to roušky a respirátory. Jejich složení je totiž velmi podobné. Vědci a ochranáři po celém světě varují před dalším nárůstem jednorázového plastového odpadu. V nejnovější studii spočítali vědci z Jihodánské univerzity, že se jednorázových roušek vyrobí 3 miliony za minutu. Jenže pokud jsou z nanomateriálu, představují pro přírodu výraznou zátěž, varují experti. Dánští vědci spolu s těmi z amerického Princetonu ve studii uveřejněné v časopise *Frontiers of Environmental Science &*

¹⁶ <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/znecesteni-zabiji-vic-lidi-nez-valky-ci-katastrofy-naklady-dosahuji-astronomicke-castky-40049168>

¹⁷ <https://www.priroda.cz/clanek/rouska-a-respiratory-versus-ekologie/>

¹⁸ <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/covid-zasypal-svet-plastovymi-krabickami-40357929>

¹⁹ https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/plasty-recyklace-odpad-pandemie.A210512_100113_ekonomika_albe

Engineering spočítali, že v současné pandemii každý měsíc globálně spotřebujeme neuvěřitelných 129 miliard obličejových masek, tedy jak respirátorů, tak roušek. To jsou jednorázové masky vyrobené z plastových mikrovláken polypropylenu.²⁰

42) Žalobce rovněž předpokládá, že je snad obecně známo, že pro celý svět jsou nebezpečné mikroplasty. Respirátory nejsou z „nějakého papíru“, jak si snad lidé myslí. Naopak, je v nich mnoho plastů, které se postupně rozkládají a znečišťují vodu, půdu, vzduch tzv. mikroplasty.

- a. *Vliv mikroplastů na živé organismy a lidské zdraví není ještě podrobně objasněn. Mnoho studií prokázalo negativní vliv MP na vodní organismy, je ale nutno říci, že zkoumané koncentrace MP mnohonásobně převyšovaly ty, které jsou detekovány v životním prostředí. V posledních letech se několik studií zabývalo interakcí mikroplastů s lidskými buňkami. In vitro experimenty ukázaly, že některé MP mohou buňkám způsobit oxidativní stres, což je forma buněčné toxicity, která může vést až k rakovině. Vedle přímého působení mikroplastů je však nutné zohlednit také fakt, že na MP se mohou vázat různé toxické látky a dostávat se tak do orgánů a tkání ve zvýšených koncentracích. V tuto chvíli sice není dostatek důkazů pro tvrzení, že mikroplasty ve vodě nebo životním prostředí obecně jsou pro člověka nebezpečné, nicméně možné dopady dlouhodobého působení mikroplastů na lidské zdraví jsou předmětem intenzivního výzkumu. Vzhledem ke globálnímu a hojnému výskytu mikroplastů v životním prostředí toto téma jistě zasluhuje intenzivní pozornost.²¹*
- b. *„Mikroplastové částice a vlákna, které vznikají fragmentací špatně spravovaného odpadu, jsou nyní tak rozšířené, že kolují po celém světě,“ uvádí studie, jež vznikla za spolupráce vědců ze Státní univerzity v Utahu a Cornellovy univerzity.²²*
- c. *„Vdechování mikroplastů může vést k podráždění plicní tkáně a rozvoji vážných onemocnění. Zatím ale nevíme, zda jsou plasty více či méně toxické než jiné aerosoly,“ uvádí studie. Podle vědců je zapotřebí dalšího výzkumu, který by měl ukázat, jakou roli hrají další faktory, jako je hustota obyvatelstva nebo proudy ve světových oceánech. Lidé by se podle nich měli rychle naučit, jak lépe nakládat s plastovým odpadem.²³*

²⁰ https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/veda/nanorousky-respiratory-odpad-priroda-znecistenii-pesticidy_2103171213_tzr

²¹ <https://www.ih.cas.cz/mikroplasty-ve-vode/>

²² <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mikroplasty-jsou-vsude-tvrdi-nova-studie-v-oceanech-ve-vzduchu-i-v-pude-150481>

²³ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mikroplasty-jsou-vsude-tvrdi-nova-studie-v-oceanech-ve-vzduchu-i-v-pude-150481>

- d. *Microplastic particles and fibers generated from the breakdown of mismanaged waste are now so prevalent that they cycle through the earth in a manner akin to global biogeochemical cycles. In modeling the atmospheric limb of the plastic cycle, we show that most atmospheric plastics are derived from the legacy production of plastics from waste that has continued to build up in the environment. Roads dominated the sources of microplastics to the western United States, followed by marine, agriculture, and dust emissions generated downwind of population centers. At the current rate of increase of plastic production (~4% per year), understanding the sources and consequences of microplastics in the atmosphere should be a priority.*²⁴
- e. Plastics break down into smaller pieces over time, and the longer litter is in the environment, the more it will decompose. Plastics first break down into microplastics and eventually into even smaller nanoplastics. These tiny particles and fibres are often long-lived polymers that can accumulate in food chains. Just one mask can produce millions of particles, each with the potential to also carry chemicals and bacteria up the food chain and potentially even into humans.²⁵
- f. Already, some 8 million tonnes of plastics enter our ocean every year, adding to the estimated 150 million tonnes already circulating in marine environments. One study estimates that in the U.K. alone, if every person used a single-use face mask a day for a year, it would create an additional 66,000 tonnes of contaminated waste and 57,000 tonnes of plastic packaging.²⁶
- g. How toxic chemicals adsorb/desorb onto/from microplastics is not well known, but plausible mechanisms include hydrophobic interactions, pH variations, the ageing of particles, and polymer composition. Furthermore, not enough studies have fully explained the primary sources of pollutants that are present on microplastics and whether their origin is extrinsic from the surrounding ambient space, intrinsic from the plastic itself, or, more probably, from a combination of both and from a continuous and dynamic process of absorption and desorption that is related to the spread of the particles into the environment and to their consequent exposure to weathering.²⁷

²⁴ <https://www.pnas.org/content/118/16/e2020719118>

²⁵ <https://theconversation.com/coronavirus-face-masks-an-environmental-disaster-that-might-last-generations-144328>

²⁶ <https://www.greenbiz.com/article/how-face-masks-gloves-and-other-coronavirus-waste-are-polluting-ocean>

²⁷ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7068600/>

- h. Plastic not only poses an immense pollution problem—it also exacerbates climate change. The CIEL report warns that the greenhouse gas emissions from plastic jeopardize our ability to keep the global temperature rise below 1.5 °C. If plastic production stays on its current trajectory, by 2030, greenhouse gas emissions from plastic could reach 1.34 billion tons per year, equivalent to the emissions produced by 300 new 500MW coal-fired power plants. This is because more than 99 percent of plastics are made from fossil fuels, both natural gas and crude oil—and because plastic results in greenhouse gas emissions at every stage of its lifecycle.²⁸
- i. *Nanoplasty jsou úplně nejnebezpečnější. Mohou na sebe vázat například některé druhy starých pesticidů. Pak v organismu dochází k akumulaci jak nanoplastů, tak i těchto transportovaných látek. Ty se pak organismu dále hromadí a škodí.*²⁹
- j. *Zvláště velké obavy vzbuzují ty nejmenší mikroplastové částičky nazývané nanoplasty. Výzkum Univerzity v Gentu prokázal, že 99 % mikroplastových částic, které člověk pozře, projde lidským trávicím traktem, nicméně zbylé jedno procento může proniknout až do krevního řečiště a akumulovat se v lidském těle. Jde vlákna do velikosti 240 nanometrů. Výše zmíněné jasně dokazuje, že problém mikroplastů je třeba řešit okamžitě, především při vědomí, že se jich do prostředí uvolňuje stále více. Vědci odhadují, že v oceánech plave až 236 tisíc tun mikroplastů. Ovšem plovoucí mikroplasty představují jen jedno procento všech mikroplastů v oceánech. Kilometr čtvereční mořského dna obsahuje okolo 70 kilogramů mikroplastů. To jsou jak primární, tak sekundární mikroplasty. Pokud se podrobněji podíváme na výsledky měření ohledně mikrovláken, zjistíme, že běžné stotisícové město vyprodukuje jen při praní syntetického oblečení 170 – 441 kilogramů mikrovláken denně. Z toho se do řek a moří vzhledem k účinnosti čistíren dostane 9 – 110 kg mikroplastů, což odpovídá zhruba množství 15 000 plastových tašek. Pokud si k tomu přidáme mikroplasty z oděru pneumatik a kosmetiky, dostaneme více než dvojnásobek.*³⁰
- k. *Výskyt mikroplastů v lidském těle potvrzuje i pilotní studie Vídeňské Lékařské univerzity. Výzkum se prozatím odehrál na osmi lidech z různých států Evropy. Mikroplasty se objevily ve všech vzorcích lidské stolice. V průměru šlo o 20 částic mikroplastů na 10 gramů stolice. Nejčastěji se vyskytovaly látky známe jako PET, tedy polypropylen a*

²⁸ <https://news.climate.columbia.edu/2020/02/20/plastic-production-climate-change/>

²⁹ https://www.irohlas.cz/veda-technologie/veda/nanorousky-respiratory-odpad-priroda-znecistenii-pesticidy_2103171213_tzr

³⁰ <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/894/co-jsou-mikroplasty-a-proc-je-musime-omezit/>

polyethylentereftalát. Zkrátka materiály, ze kterých se vyrábí třeba plastové láhve. Výzkumy zatím zmapovaly potenciální rizika mikroplastů pro lidské zdraví. Především jde o to, že plastové částice se dostávají do lidského těla a kvůli schopnosti vstřebávání chemikálie z vody mohou zanášet lidské tělo toxickými látkami. Zvyšuje se riziko, že člověk při konzumaci mořských plodů bude vystaven karcinogenním a jiným škodlivým látkám. Podle vědeckých odhadů je v tuto chvíli v oceánech až 236 tun plovoucího mikroplastu. Výzkum Univerzity z Gentu dokázal, že 99 % mikroplastových částic, které se dostanou do lidského těla, projde trávicím traktem a vyloučí se. Zbylé 1 % tvoří nanoplasty. Jsou to mikroskopická vlákna do velikosti 240 nanometrů, která mohou proniknout až do krevního oběhu a shromáždit se v lidském těle. Jaký bude vliv nanoplastů na lidské tělo a zdraví, zatím nikdo neví.³¹

43) **Je evidentní, že mezi plastovým odpadem (resp. i výrobou plastů) a klimatickou změnou je přímá souvislost. To už ostatně žalobce prokázal úvodním obrázkem a textem. Čím více plastů vyrobíme a následně zlikvidujeme nebo jimi znečistíme životní prostředí, tím horší jsou dopady na klima. Tuto evidentní pravdu a obecně známý fakt žalobce nepovažuje za nutné prokazovat, přesto ale uvede několik odkazů pro ilustraci:**

- a. *Podle nové studie Plastic & Climate: The Hidden Costs of a Plastic Planet, kterou nechala vypracovat americká nevládní organizace Center for International Environmental Law má výroba, transport a pálení plastů ve spalovnách celosvětově na svědomí 0,86 gigatun CO₂, což odpovídá asi 189 uhelným elektrárnám o instalovaném výkonu 500 MW.³²*
- b. *Podle zprávy EEA nazvané „Plasty, oběhové hospodářství a životní prostředí v Evropě – priorita opatření“ sice v posledních letech výrazně vzrostlo povědomí, obavy a opatření týkající se problematiky nakládání s plasty nejen v mořském prostředí. Existuje však mnoho dalších a méně známých dopadů souvisejících s využitím plastů, včetně jejich podílu na změně klimatu a nových problémů souvisejících s pandemií COVID-19.³³*
- c. **The plastic pollution crisis that overwhelms our oceans is also a significant and growing threat to the Earth's climate. At current levels, greenhouse gas emissions from the plastic lifecycle threaten the ability of the global community to keep global temperature rise below 1.5°C. With the petrochemical and plastic industries planning a**

³¹ <https://www.energyglobe.cz/temata-a-novinky/mikroplasty-neviditelny-skudce-vsude-kolem-nas>

³² <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/3583/plast-pro-klima-past-jeho-vyroba-a-spalovani-produkuje-tolik-sklenikovych-plynu-jako-189-uhelných-elektraren/>

³³ <https://www.eea.europa.eu/cs/highlights/plasty-jako-rostouci-problem-voblasti>

massive expansion in production, the problem is on track to get much worse.³⁴

- d. "Plastic pollution is not just an oceans issue. It's a climate issue and it's a human health issue,"** said Claire Arkin, communications coordinator for the Global Alliance for Incinerator Alternatives, a global network aiming to reduce pollution and eliminate waste incineration.³⁵
- e. Carbon dioxide is perhaps the most well-known contributor to climate change. However, methane is a far more potent gas, shown to be at least 21 times more potent than carbon dioxide. Degrading plastic pollution is a source of climate change gas emissions not previously identified in the global greenhouse gas budget. If we consider globally the total surface of plastic exposed to solar radiation (in landfills, along coastlines, as backyard furniture, at playgrounds, in greenhouses, etc...), the problem of methane potency becomes magnified by the amount of plastic that exists worldwide. Ethylene, another greenhouse gas emitted from plastic, is produced in even greater amounts and might contribute significantly to its budget. That problem becomes even more alarming when we consider that plastic production is expected to double in the next two decades.³⁶
- f. Almost all plastic is derived from materials (like ethylene and propylene) made from fossil fuels (mostly oil and gas). The process of extracting and transporting those fuels, then manufacturing plastic creates billions of tonnes of greenhouse gases. For example, 4% of the world's annual petroleum production is diverted to making plastic, and another 4% gets burned in the refining process.³⁷
- g. Plastic not only poses an immense pollution problem—it also exacerbates climate change. The CIEL report warns that the greenhouse gas emissions from plastic jeopardize our ability to keep the global temperature rise below 1.5°C. If plastic production stays on its current trajectory, by 2030, greenhouse gas emissions from plastic could reach 1.34 billion tons per year, equivalent to the emissions produced by 300 new 500MW coal-fired power plants. This is because more than 99 percent of plastics are made from fossil fuels, both natural gas and crude oil—and because plastic results in greenhouse gas emissions at every stage of its lifecycle.³⁸

³⁴ <https://www.ciel.org/plasticandclimate/>

³⁵ <https://yaleclimateconnections.org/2019/08/how-plastics-contribute-to-climate-change/>

³⁶ <https://www.surfrider.org/coastal-blog/entry/new-study-shows-plastic-as-source-of-greenhouse-gases-potentially-contribut>

³⁷ <https://www.wwf.org.au/news/blogs/plastic-waste-and-climate-change-whats-the-connection#gs.59x092>

³⁸ <https://news.climate.columbia.edu/2020/02/20/plastic-production-climate-change/>

44) Žalobce soudu k důkazu zasílá odbornou studii:

Bouchet A, Boucher J, Schutzbach K, et al. *Which strategy for using medical and community masks? A prospective analysis of their environmental impact.* BMJ Open 2021;11:e049690. doi:10.1136/bmjopen-2021-04969.³⁹ Konkrétně pak poukazuje na tyto části:

Given the extensive use of facemasks, there is an urgent need to take into account the environmental impact of this practice and ways to extend the life of this equipment. Several arguments can be put forward: (1) the bulk of production comes from Asia,¹¹ resulting in significant use of transportation to supply regions such as Europe and the USA, (2) medical masks are intended for single use, resulting in additional waste and possible littering of used masks and (3) medical masks and some community masks are made of plastic.

45) Studie poukazuje na hrozby jak na straně navýšení CO₂, tak na rizika spočívající v šíření mikroplastů.

46) Pokud žalobce poukáže např. na dopady z hlediska CO₂, tak studie uvádí:

The environmental impact of single-use masks is the most unfavourable, with a GWP of 0.4–1.3 kg CO₂ eq., depending on the transport scenario, and a PL of 1.8 g, for a 1 month protection against COVID-19.

47) Tedy pokud zohledníme vysokou míru nutnosti užívání respirátorů v západním světě a zejména pak v ČR (když navíc většina těchto prostředků je k nám dovážena z Číny) a vyjdeme z hodnoty zhruba ve dvou třetinách z rozmezí 0,4-1,3 kg) můžeme odhadnout, že **1 osoba vyprodukuje v důsledku užívání ochranných prostředků dýchacích cest navíc 1 kg emisí CO₂ měsíčně, tedy 12 kg emisí ročně.**

48) Přitom podle zdroje „Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů detailně“⁴⁰ jsou celkové emise CO₂ v ČR na 1 obyvatele a rok ve výši 12,19 tun na osobu. Pokud se podíváme např. na dopady letadlové dopravy, která je z hlediska dopadů na klima často akcentována, tak na 1 osobu tato odpovídá ročně 121,9 kg CO₂ (1% celkové produkce).

49) **Lze tak odhadnout, že negativní dopady nošení ochranných prostředků dýchacích cest v ČR zhruba připadají na 0,1% celkových emisí CO₂ na 1 člověka, nebo také tvoří 10% emisí CO₂ z letadlové dopravy.**

50) **Skutečně jde o něco, co je zanedbatelné a čemu není potřeba se věnovat? Skutečně tyto dopady nestojí ani za zhodnocení? Skutečně neexistují práva, která jsou dotčena používáním respirátorů, ústenek a plastových testovacích sad? Žalobce o tom dost silně pochybuje a domnívá se, že žalovaný se zcela jednoznačně dopustil nezákonného zásahu, nechal-li po celé dva roky bez jakéhokoliv řešení používání ochranných pomůcek a plastových testovacích sad**

³⁹ <https://bmjopen.bmj.com/content/11/9/e049690>

⁴⁰ <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/emise-cr-detail>

v souvislosti s onemocněním Covid19. Je načase tomu všemu učinit přítrž a starat se o důležitější aspekty našeho žití, než je jeden bezvýznamný virus.

III. Závěrečný návrh

Žalobce navrhuje, aby soud rozhodl takto:

- I. Určuje se, že žalované Ministerstvo životního prostředí tím, že v rozporu s mezinárodními závazky a se závazky vyplývajícími z ústavního pořádku ČR nepřijalo dostatečná opatření ke snižování emisí skleníkových plynů a eliminaci mikroplastů na území České republiky tím, že by se zamezilo nadměrnému používání respirátorů, ústenek a testovacích sad v souvislosti s onemocněním Covid 19, nezákonně zasáhlo do práv žalobce, zejména práva na příznivé životní prostředí zaručeného v čl. 35 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Žalovaný je povinen ve lhůtě do 1 měsíce od právní moci rozsudku ukončit nezákonný zásah do práv žalobce tím, že přijme nezbytná a přiměřená opatření směřující ke snížení emisí skleníkových plynů a množství mikroplastů v ČR v souladu se závazky plynoucími z Listiny základních práv a svobod (zejm. čl. 35) a mezinárodních závazků tím, že podnikne efektivní kroky k tomu, aby byla ukončena povinnost používat respirátory, ústenky a podstupovat povinné testování, nebo aby alespoň byl významně snížen rozsah jejich užívání.**
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

Žalobce